

МЕТОДОЛОГІЧНІ РОЗ'ЯСНЕННЯ

МОНІТОРИНГ ЕФІРУ ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЙ ЩОДО ДОТРИМАННЯ
ВСТАНОВЛЕНИХ ЗАКОНОМ КВОТ

ВЕРСІЯ 1.4

Київ, лютий 2019 р. У редакції від 07.10.2022р.

ЗМІСТ

1	МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ РАДІОСТАНЦІЙ ЩОДО ДОТРИМАННЯ МОВНИХ КВОТ	05
2	МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ ТЕЛЕКАНАЛІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ КВОТ НА ПЕРЕДАЧІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	07
3	МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ ТЕЛЕКАНАЛІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ МОВНИХ КВОТ	09

1 МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ РАДІОСТАНЦІЙ ЩОДО ДОТРИМАННЯ МОВНИХ КВОТ

1. МОНИТОРИНГ ЕФІРІВ РАДІОСТАНЦІЙ ЩОДО ДОТРИМАННЯ МОВНИХ КВОТ

Національна рада здійснює моніторинг ефірів радіостанцій стосовно принципів застосування вимог законодавства щодо обсягу пісень державною мовою та обсягу ведення передач державною мовою відповідно до частин 2, 3 та 5 ст. 9 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення».

Пісні українською мовою

1. Пісня - це словесно-музичний твір, у якому є хоча б одна фраза або рядок, які дозволяють під час здійснення моніторингу однозначно ідентифікувати їх належність до тієї чи іншої мови. Тривалість пісні має становити не менше як 90 секунд.
2. Пісні з текстами на діалектах української мови вважаються піснями державною мовою.
3. Частка пісень державною мовою обраховується за кількістю пісень державною мовою від загальної кількості пісень.
4. Словесно-музичні твори тривалістю понад 90 секунд, які можна ідентифікувати за назвою та виконавцем, скомпільовані в один структурний елемент програмного наповнення, під час здійснення моніторингу зараховуються до обсягу пісень як окремі твори.
5. Мінімальна частка пісень офіційними мовами Європейського Союзу визначена у законодавстві на добу. Тому контроль за її дотриманням буде здійснюватися шляхом проведення добового моніторингу, відповідно до всіх норм чинного законодавства.

Ведення передач державною мовою

6. Мовою ведення передач є винятково мова дикторів (ведучих) та осіб, які беруть участь у передачі. Контроль за мовою інших учасників передачі (гостей передачі, слухачів тощо) не здійснюється якщо передача транслюється в прямому ефірі.
7. Веденням передач вважається будь-яка репліка, проголошена диктором або ведучим, якщо її тривалість перевищує одну секунду. Цитування тексту іншою мовою в межах однієї репліки українською мовою зараховується до репліки державною мовою.
8. Рекламні ролики, оголошення про спонсорство, джінгли (в тому числі ті, що транслюються всередині передач), анонси, заставки та оформлення передач до мовної квоти не зараховуються, контроль за обсягом їх трансляції українською мовою не здійснюється.

Здійснення моніторингів

9. Національна рада здійснює контроль за дотриманням частки пісень державною мовою на підставі добових моніторингів.

Санкції

Вимога ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»
частка пісень державною мовою (ч. 2, 3 ст. 9)
мова ведення передач (ч. 5 ст. 9)

Санкція за порушення
штраф у розмірі 5% загальної суми
ліцензійного збору (ч. 11 ст. 72)

2 МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ ТЕЛЕКАНАЛІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ КВОТ НА ПЕРЕДАЧІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

2. МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ ТЕЛЕКАНАЛІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ КВОТ НА ПЕРЕДАЧІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Національна рада здійснює моніторинг ефірів телеканалів стосовно застосування вимог законодавства щодо передач **європейського виробництва, а також США та Канади відповідно** до частини 4 ст. 28 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення».

1. Ліцензіати (крім кабельного мовлення) повинні дотримуватися таких пропорцій у проміжках часу між 07:00 та 23:00:

1.1. передачі європейського виробництва, а також США та Канади - не менше як 70% від усього обсягу передач за вказаний проміжок часу;

1.2. передачі українського виробництва - не менше як 50% від усього обсягу передач за цей проміжок часу.

1.3. передачі європейського виробництва, а також США та Канади повинні становити не менше 70 відсотків загального тижневого обсягу мовлення, у тому числі не менше 50 відсотків загального тижневого обсягу мовлення - передачі українського виробництва, крім випадків, визначених абзацами другим та третім частини першої статті 9 Закону України «Про телебачення і радіомовлення»:

- У загальному обсязі мовлення телерадіоорганізацій, **основу програмної концепції яких становлять дитячі передачі** та які відповідно до ліцензій здійснюють ефірне, кабельне, супутникове та/або багатоканальне (в тому числі цифрове) мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, **не менше 25 відсотків** має становити національний аудіовізуальний продукт за умови, що такі телерадіоорганізації здійснюють мовлення виключно державною мовою.
- Ці вимоги не поширюються на телерадіоорганізації, які на підставі ліцензій на мовлення розповсюджують на території України в повній та незмінній формі іноземні (за виключенням держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором та/або державою-окупантом) програми організацій мовлення, зміст яких відповідає вимогам Європейської конвенції про транскордонне телебачення і законодавства України, за умови, що такі телерадіоорганізації здійснюють мовлення виключно державною мовою.

2. **Тижневий обсяг** мовлення становить 112 годин мовлення (за умови цілодобового мовлення телерадіоорганізації), відтак:

2.1. передачі українського виробництва мають становити: від 50% до 100% (від 56 годин до 112 годин на тиждень);

2.2. передачі європейського виробництва: **від 20% до 50% (від 22 годин 24 хвилин до 56 годин на тиждень)**;

2.3. передачі інших країн: не більше як 30% (не більше як 33 години 36 хвилин на тиждень).

3. **Головною ознакою порушення** вважається перевищення 30-відсоткової частки від тижневого мовлення у визначеному часовому проміжку передач виробництва країн, які не підпадають під категорію «європейської» та передач українського виробництва.

4. До **категорії «передача»** зараховуються всі змістовно завершені частини програми: реклама, елементи оформлення ефіру, телепродаж, фільми (художні, документальні, анімаційні тощо), анонси, та інші типи передач.

5. До **передач європейського виробництва** належать передачі, що створені юридичними особами або на замовлення юридичних осіб - резидентів держав, які ратифікували Європейську конвенцію про транскордонне телебачення, та країн Європейського Союзу, США, Канади.

6. До **українських та європейських передач**, у тому числі фільмів, які використовуються як частини телерадіопроектів, не належать фільми, створені на замовлення або за участі однієї або кількох юридичних осіб-резидентів держави, визнаної Верховною Радою України державою-

агресором та/або державою-окупантом.

7. **Аудіовізуальний продукт, вироблений до 1 серпня 1991 року**, який відповідає вимогам чинного законодавства про кінематографію, належить до передач українського виробництва.

8. Час, у який **будь-яка текстова, графічна або відеоінформація, розташована мовником поверх оригінального відеоряду** під час трансляції будь-яких іноземних передач (фільмів), до частки національного продукту не зараховується.

Санкції

Вимога	Санкція за порушення
ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»	
частка національного аудіовізуального продукту (ч. 1 ст. 9)	штраф у розмірі 5% загальної суми ліцензійного збору (ч. 11 ст. 72)
частка передач європейського виробництва (ч. 4 ст. 28)	попередження (ст. 72)

З МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ ТЕЛЕКАНАЛІВ ЩОДО ДОТРИМАННЯ МОВНИХ КВОТ

3. МОНІТОРИНГ ЕФІРІВ ТЕЛЕКАНАЛІВ ПО ДОТРИМАННЮ МОВНИХ КВОТ

Національна рада здійснює моніторинг телерадіопрограм щодо обсягу мовлення державною мовою відповідно до ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»¹.

Для цілей Закону, Національна рада здійснює моніторинг загального тижневого обсягу мовлення телерадіоорганізацій з понеділка по неділю включно або з першого числа відповідного місяця у якому заплановано здійснення моніторингу.

У випадку надходження скарг від фізичних чи юридичних осіб щодо порушення встановлених законом мовних квот або відсутності у Національній раді запису визначеного законом проміжку часу у періоді, який забезпечує здійснення тижневого моніторингу безперервно, день початку здійснення моніторингу може бути змінено.

¹ Далі по тексту - Закон.

Таблиця 1. Загальні вимоги Закону

Категорія або вид мовлення ²		Обсяг моніторингу , проміжки	Обсяг мовлення державною мовою	Частка передач новин державною мовою	Обсяг мовлення мовами корінних народів, у т.ч. державною мовою	Мова реклами, анонсів, елементів оформлення ефіру	Мова кліпів, музичних творів	Мова фільмів: максимально допустимий обсяг виконання іншими мовами
Ефірне та/або багатоканальне телебачення	Загальнонаціональне	Тижневий безперервно 07:00-18:00, 18:00-22:00	75% (абз. 1 ч. 2 ст. 10)	75% (абз. 1 ч. 4 ст. 10)	75% (30%) (абз. 3 ч. 4 ст. 10)	<p>Мовою реклами на телебаченні і радіо є державна мова.</p> <p>Мовою реклами, що розповсюджується телерадіоорганізаціями закордонного мовлення, телерадіоорганізаціями, які здійснюють мовлення однією або кількома офіційними мовами Європейського Союзу, поряд з державною мовою можуть бути офіційні мови Європейського Союзу.</p> <p>Особливості використання в рекламі кримськотатарської мови, інших мов корінних народів, національних меншин України встановлюються законом щодо порядку реалізації прав корінних народів, національних меншин України.</p>	Не врегульовано.	10% (абз. 4 ч. 6 ст. 10)
	Регіональне		75% (абз. 1 ч. 3 ст. 10)					
	Місцеве		60% (абз. 1 ч. 3 ст. 10)					
Супутникове телебачення	(>1 області)		75% (абз. 2 ч. 2 ст. 10)					
	(1 область)		60% (абз. 2 ч. 3 ст. 10)					
Кабельне	Місцеве		60%					

Таблиця 2. Окремі вимоги закону щодо передач, у тому числі - фільмів³ (після 13.10.2018 р.)

² Норми закону стосуються виключно ліцензіатів Національної ради.

Вимоги

Вимоги до всіх видів передач (з урахуванням винятків)

Роз'яснення

Головною ознакою мови передачі є мова її ведення (мова ведучих передачі).

До категорії «передача» зараховуються всі змістовно завершені частини програми: реклама, оформлення ефіру, телепродаж, фільми, анонси та інші типи передач.

Передача не вважається виконаною державною мовою за наявності двох і більше ведучих, один з яких не використовує державну мову.

Передача (в тому числі музичний концерт) вважається виконаною українською мовою, якщо виступи (репліки) ведучих (дикторів) передачі, а також осіб, які беруть участь у передачі, виконані, дубльовані, озвучені (з урахуванням вимог Закону Про телебачення і радіомовлення) українською мовою (абз. 1 ч. 6 ст. 10 Закону).

Мова усіх учасників передачі без ведучого є єдиним ідентифікатором для зарахування до квоти (виключення: особи, які випадково потрапили до передачі (масовка, учасники мітингів тощо)).

У разі відсутності у передачі ведучих (дикторів), учасників передачі, закадрового тексту (голосу), мова передачі визначається за мовою візуального тексту (найменування, інше графічне оформлення передачі, в т.ч. титрів державною мовою) та зараховується до квоти передач виконаних державною мовою. Не враховуються візуальні тексти, що є частиною інтер'єру, панорамних планів та інтершум.

Передачі, мову яких неможливо ідентифікувати за ознакою озвучення та візуального тексту, не враховуються до загального обсягу передач для обчислення квоти державною мовою, незалежно від хронометражу такої передачі.

У передачах, фільмах, виконаних державною мовою, допускається використання інших мов без дублювання та озвучення у таких випадках:

а) у репортажі з місця події (крім мови реплік репортерів);

б) у виступах, інтерв'ю, коментарях, поясненнях, запитаннях тощо осіб, які беруть участь у передачі (крім ведучих (дикторів) передачі), або в окремих репліках ведучих (дикторів) передачі в обсязі, обумовленому творчим задумом передачі;

в) у музичних творах з текстом (тобто у піснях), які є частиною передачі немuzичного жанру чи фільму та використані в ній лише як звуковий супровід;

г) у музичних кліпах, що містять текстовий супровід;

г) у будь-яких творах, виступах, виконаних мовами корінних народів України.

Такі передачі, фільми зараховуються до частки (квоти) виконаних державною мовою. При обчисленні частки (квоти) передач та/або фільмів, виконаних державною мовою, враховується загальна тривалість фільмів, новин та інших передач (або їхніх частин, якщо фільми, новини та інші передачі транслюються на межі початку та закінчення часових проміжків з 07.00 до 18.00 і 18.00 до 22.00, створених, дубльованих або озвучених українською мовою, що транслювалися телерадіоорганізацією впродовж тижня у проміжках часу, визначені ст. 10 Закону. При цьому мова виконання (озвучення, дубляжу) передач та/або фільмів визначається відповідно до частин шостої та сьомої статті 10 Закону (абз. 1 ч. 5 ст. 10 Закону).

Передачі виконані недержавною мовою, які є власним продуктом, а також передачі, створені до 01.08.1991р., можуть транслюватися недержавною мовою (в межах 25 або 40% загальної тривалості передач, які дозволяється виконати недержавною мовою в залежності від категорії мовника).

Фільми та/або передачі, виконані недержавною мовою, які є власним продуктом, а також фільми і передачі, створені до 01.08.1991року підлягають обов'язковому субтитруванню, крім передач, трансляція яких відбувається у прямому ефірі.

Передача, що транслюється в прямому ефірі, вважається виконаною державною

³ Фільми, на які видані прокатні посвідчення Державного агентства України з питань кіно.

мовою, якщо виступи (репліки) ведучих (дикторів) виконані українською мовою (абз. 2 ч. 6 Закону).

Фільми та передачі, які не є власним продуктом, виконуються, дублюються або озвучуються державною мовою.

Дитячі та анімаційні фільми, створені до 01.08.1991 р., транслюються (дублюються або озвучуються) державною мовою (абз. 2 і 3 ч. 5 ст. 10 Закону). Трансляція музичних творів з текстом, в тому числі кліпів, які є частиною передачі будь-якого жанру, допускається недержавною мовою. Такі передачі в повному обсязі зараховуються до частки виконаних державною мовою, якщо мова ведучих/дикторів - українська.

Діалекти української мови зараховуються до квоти державної мови.

Дозволяється використання у телевізійних передачах коротких уривків з інших аудіовізуальних творів (цитування) мовою оригіналу обсягом, що обумовлений творчим задумом та відповідає вимогам ЗУ «Про авторське право та суміжні права».

При цьому використання у телевізійній передачі таких уривків не впливає на визначення мови виконання такої передачі.

Вимоги до фільмів

(з урахуванням винятків)

Всі фільми

(окрім власних або створених до 01.08.1991 р.)

Фільм вважається виконаним державною мовою, якщо звуковий ряд при його демонструванні (розповсюдженні) виконаний, дубльований, озвучений українською мовою (абз. 3 ч. 6 статті 10 Закону).

Для цілей реалізації художнього, творчого задуму допускається у фільмі (крім дитячих та анімаційних фільмів) використання інших мов в обсязі не більше 10 відсотків загальної тривалості всіх реплік учасників фільму, при цьому всі іншомовні репліки субтитруються українською мовою (абз. 4 ч. 6 статті 10 Закону).

Фільми та/або передачі озвучені/дубльовані недержавною мовою, що субтитруються державною мовою, не зараховуються до фільмів та/або передач, виконаних державною мовою (ч. 2 - 4 ст. 10 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»).

Власного виробництва

Телерадіоорганізації, зазначені в частинах другій - четвертій статті 10 Закону, у кожному із визначених у цій статті проміжків часу здійснюють трансляцію фільмів та/або передач, які не є їхнім власним продуктом, виключно державною мовою, за винятком фільмів і передач (крім дитячих та анімаційних), створених до 1 серпня 1991 року (абз. 2 ч. 5 статті 10 Закону). Фільми та/або передачі, трансляція яких допускається недержавною мовою відповідно до абзацу другої частини п'ятої статті 10 цього Закону, субтитруються державною мовою (абз. 3 ч. 5 статті 10 Закону).

Створені до 01.08.1991 р.

Субтитруються державною мовою (абз. 3ч.5ст. 10 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»). При цьому вони не зараховуються до передач та/або фільмів, виконаних державною мовою (ч.2-4 ст. 10 ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»)

Національного виробництва

(Створені на території республік колишнього СРСР неросійською та неукраїнською мовами і в подальшому дубльовані російською мовою)

Озвучуються або дублюються державною мовою (абз. 2 ч. 5 ст. 10 Закону).

Вимоги до телерадіоорганізацій, які відповідно до ліцензії здійснюють супутникове іноземне або кабельне мовлення та програми яких ретранслюються провайдерами програмної послуги

Телерадіоорганізації⁴ (у т. ч. кабельного мовлення) здійснюють мовлення державною мовою (ч. 1 ст. 10 Закону). Обов'язковий (мінімальний) обсяг мовлення державною мовою для телерадіоорганізацій окремих категорій мовлення встановлюється Законом. Програми телерадіоорганізацій закордонного мовлення можуть ретранслюватися провайдерами програмної послуги, якщо тижневий обсяг передач/фільмів, виконаних державною мовою у відповідних проміжках складає не менше як 60%. Науково-просвітницькі передачі, виконані однією або декількома офіційними мовами Європейського Союзу, транслуються з використанням звукового ряду, в якому використовуються офіційні мови Європейського Союзу, державна мова або мови корінних народів України. Вимоги Закону не застосовуються до іноземних мовників при ретрансляції їхніх програм провайдерами програмної послуги на території України. Ліцензіати, які здійснюють кабельне або інші види мовлення з використанням декількох звукових рядів, мають забезпечити виконання вимог Закону шляхом попередньої установки основної (базової) версії звукового ряду для всіх телеглядачів/абонентів. Основною (базовою) версією звукового ряду є версія, в якій обсяг використання державної мови відповідає вимогам Закону.

Під дію закону не підпадають (абз. 1 ч. 8 ст. 10)

Суб'єкти державного іномовлення. Закордонне мовлення. Мовлення, основу програмної концепції якого складають науково-просвітницькі передачі, виконані однією або декількома офіційними мовами Європейського Союзу. Супутникове мовлення, основу програмної концепції якого складають освітні передачі, спрямовані виключно на вивчення іноземних мов. Телерадіоорганізації, що здійснюють радіомовлення.

Санкції

Вимога	Санкція за порушення
ЗУ «Про телебачення і радіомовлення» обсяг мовлення державною мовою (ст. 10)	штраф у розмірі 5% загальної суми ліцензійного збору (ч. 11 ст. 72)

⁴ Термін «телерадіоорганізація» використовується у значенні, наведеному у ст. 1. ЗУ «Про телебачення і радіомовлення»